

REPUBLIKA E SHqipëRIE
**MINISTRIA E BUJQËSISË, ZHVILLIMIT
RURAL DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
QËNDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE VLORE**

PROJEKT: KËRKIM NË FERMË

**RAPORT
(viti i parë)**

Titulli i projektit: “*Ndikimi i plehimit dhe ujitjes në kulturën e dardhës*”.

Afati i zbatimit : Janar 2015 - Dhjetor 2016

**Drejtues i projektit:
Athina Llambro
Lumturi Xhelilaj**

**TITULLARI
Dr. Aulona Veizi**

Hyrje: Justifikimi i kërkimit, vendi, stafi pjesëmarrës i kërkuesve dhe ekstensionistëve etj.,.

Në ambientin ekologjik organizmat bimore jetojnë në një ekuilibër të përhershëm natyror. Kultivimi i vazhdueshëm i pemëve frutore modifikon ekuilibrat në mes të specieve bimore e organizmave të mjedisit dhe zvogëlon në mënyrë progresive pjellorinë e tokës. Konsumi i vazhdueshëm i elementëve minerale të terrenit nga ana e bimëve për prodhimin e frutave ul në mënyrë të ndjeshme pjellorinë e tokës, fenomen i cili kërkon ri integrimin e herë pas hershëm të substancave minerale nëpërmjet plehrit.

Koha e plehrit varet nga konsumet më të mëdha të elementeve mineral nga ana e specieve e kultivarëve të ndryshme

Në fazën e parë pemët frutore karakterizohen nga një rritje e fuqishme vegetative. Ato kanë nevojë për azot në kushtet e sigurimit të plotë të fosforit, potasit dhe kalciumit (formojnë skeletin, kurorën dhe kushtet për të hyrë në prodhim). Teprimi me plehri azotik rezikon vonesën e hyrjes në prodhim, sidomos tek farorët.

Në fazën e dytë që karakterizohet nga rritja vegetative dhe fillimi i hyrjes në prodhim kërkesat për azot vazhdojnë të kenë prioritet, krahasimisht me elementët e tjerë, por janë më të ulta se në fazën e parë të frutifikimit.

Në fazën e tretë që përkon me hyrjen në prodhim dhe prodhimin e plotë kërkesat për lëndë ushqyese janë të ekuilibruar dhe më të larta se në fazat e tjera. Raporti i elementeve ushqyese NPK është afërsisht 1:0.3:0.2. Ky raport ndryshon në varësi të kulturave.

Në fazën e katërt të rënies së prodhimit dhe të tharjes rëndësi merr azoti për përtëritjen e bimës.

1. Objektivi i kërkimit

Përcaktimi i kombinimit më të mirë të ujitjes me plehrat që përdoren së bashku me ujitjen për një rendim më të lartë të prodhimit pa dëmtuar cilësinë e tij

2. Metodatat dhe materialet e përdorura: skema e eksperimentit, trajtimet, inputet, metodologjia etj.

Për realizimin e studimit, fillimisht u siguroa parcela e mbjellë me specien Dardhë Parcela ku u ngrit studimi ndodhet në fshatin Gjepal të rrethit të Durrësit

Parcela e studimit është me një sipërfaqe 1 ha me kutivarët Abate Fetel, dhe Williams Toka e studimit është e sistemuar dhe në një terren të sheshtë.

Filimisht u bënë analizat e tokës për të parë sasinë e elementëve që përmban toka dhe për të përcaktuar më pas dhe sasinë e plehrave që do të përdoren së bashku me ujitje.

Nr .	Treguesit e analizuar	Njësia matëse	M3 Gjipal
1	Përcaktimi i pH		8.1
2	Përcaktimi i konduktivitetit elektrik K.E.	Ms/cm	0.142
3	Përcaktimi i Humusit	%	1.09
4	Përcaktimi i Azotit	%	0.079
5	Përcaktimi i Fosforit	ppm	9.35
6	Përcaktimi i Kaliumit	mg/100	10.4
7	Përcaktimi i përbërjes mekanike		
/1	Rërë	%	8.8
/2	Lym	%	56.8
/3	Argjil	%	34.4

Nga përgjigjet e analizave të tokës rezulton se:

Toka në bazë të analizave është lymore argjilore me këto përbërje
Me përmbajtje mesatare në humus, me përmbajtje të mesme në fosfor e potas.
Rekomandimi për plehrimin e kësaj toke në bazë të analizave.

Në Vjeshtë: Duhet të përdoret plehu organik 50 kg rrënjë

Në P pranverë: Plehrat azotike duhet të hidhen pas lulëzimit deri në momentin e rritjes së kokrrës pasi bimët janë shumë të fuqishme dhe hedhja e azotit para lulëzimit rrit masën gjethore. *Sasia e azotit* në bazë të analizës së tokës duhet të jetë 70 - 90 kg azot/ ha. Kjo sasi shumëzohet me koeficientin e shfrytëzimit pasi jo e gjithë sasia e azotit thithet nga bima.

Nga llogaritjet e bëra *fosfori* i hedhur në bimë duhet të jetë 10 kg per ha pasi pjesën tjetër e përmban vet toka.

Potasi duhet të jetë 80 kg për ha.

Duke u nisur nga përbërja e tokës lymore argjilore plehrat potasike e fosforike duhet të hidhen bashkë me punimin pasi lëvizin shumë ngadalë.

Në muajt Shkurt u ngrit studimi në fermën e z Demir Ramilli me prezencën e specialistëve të QTTBVlorë Athina Llambro, Lumturi Xhelilaj, bashkëpunetorëve në këtë Projekt të Bankës Gjenetike Raimonda Sevo dhe specialistit të shërbimit këshillmor të DB Durrës përfaqësuar nga Z. Avni Rexhepi që ndoqën këtë studim.

Foto 1: Pamje nga ngritja e eksperimentit

Skema e eksperimentit

Eksperimenti u ngrit në katër prova:

Prova 1. Dëshmuesi (pa plehrim)

Prova 2. Me plehrim Mineral

Prova 3 . Kombinim i ujitjes me plehrim duke përdorur Rosasol 20:20:20

Prova 4. Kombinim i ujitjes me plehrim duke përdorur FOLTEC + në dy duar shoqëruar me ujitje me një dozë 8 litër/ha për çdo plehrim

Për studim u morën 10 bimë për çdo provë.

Treguesit e marrë në studim:

- Koha e lulëzimit
- Koha e lidhjes së frutit
- Koha e pjekjes

Të dhëna për lastarin

- Gjatesia e lastarit
- Numri i lastarëve në bimë

Të dhëna për frutin

matjet biometrike (D+d)

- forma e frutit
- Ngjyra e frutit
- Peshë e frutit

Analiza kimike e frutit

- Lënda e thatë
- % e sheqerit

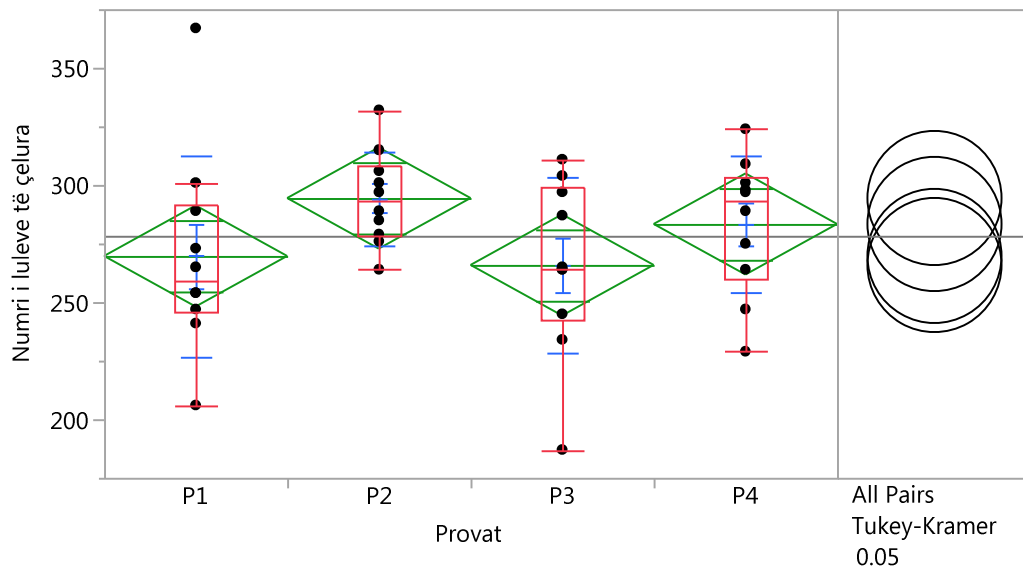
Prodhimi për çdo bimë

Foto 2. Frutat ne momentin e vjeljes

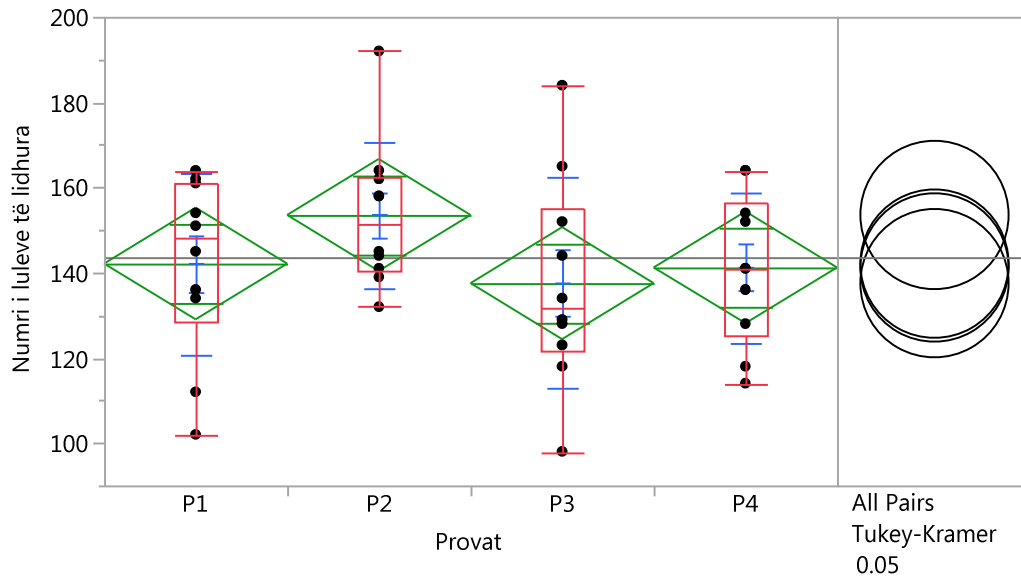
3. Rezultatet: Përshkrimi i rezultateve (të dhëna dhe vrojtime) dhe rezultatet e analizës statistikore.

1. NUMRI I LULEVE TE ÇELURA

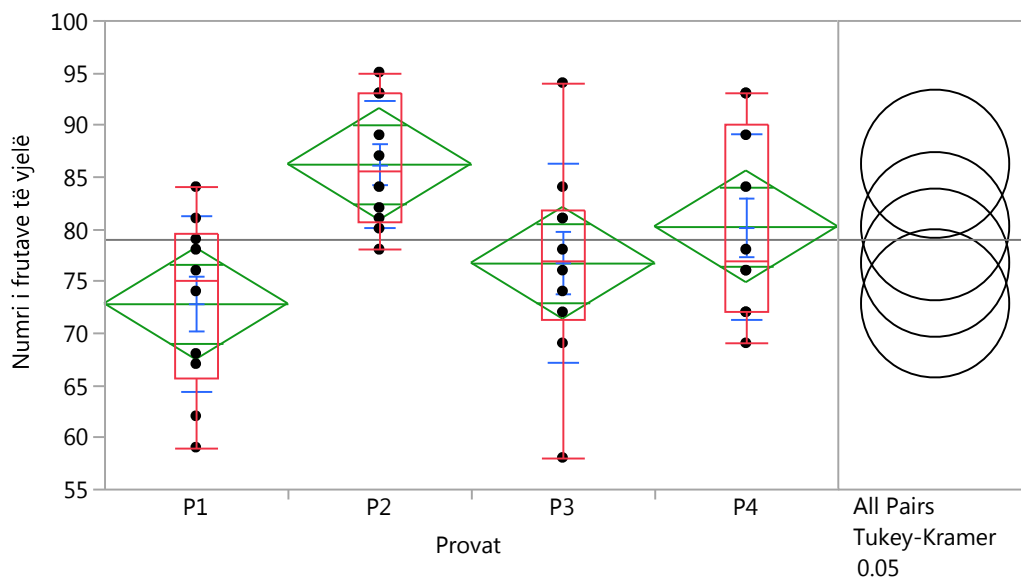
Në fazën e lidhjes së luleve siç del nga analiza e mesatareve të të dhënave nuk ka ndryshime sinjifikative midis kater provave

2. NUMRI I LULEVE TE LIDHURA

Grafiku tregon se nuk ka ndryshime statistikore midis kater provave ne këtë tregues.

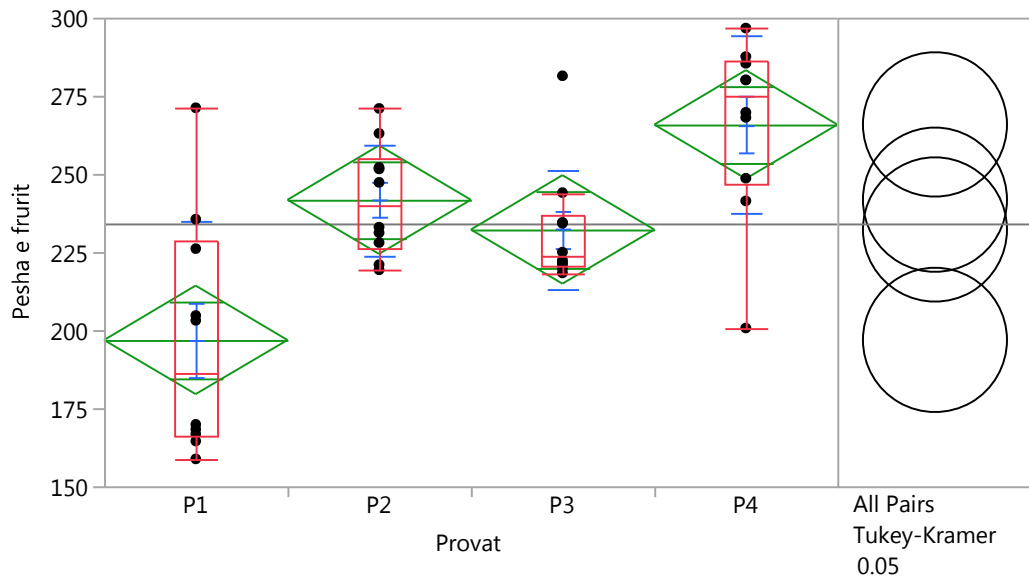
3. NUMRI I FRUTAVE TE VJELË

Në treguesin numri i frutave të vjelë kemi dy klasa A dhe B. Në provën e dytë dhe të parë ka ndryshime midis tyre.

Në provën 3 dhe 4 nuk ka ndryshime të vërtetuara statistikiisht

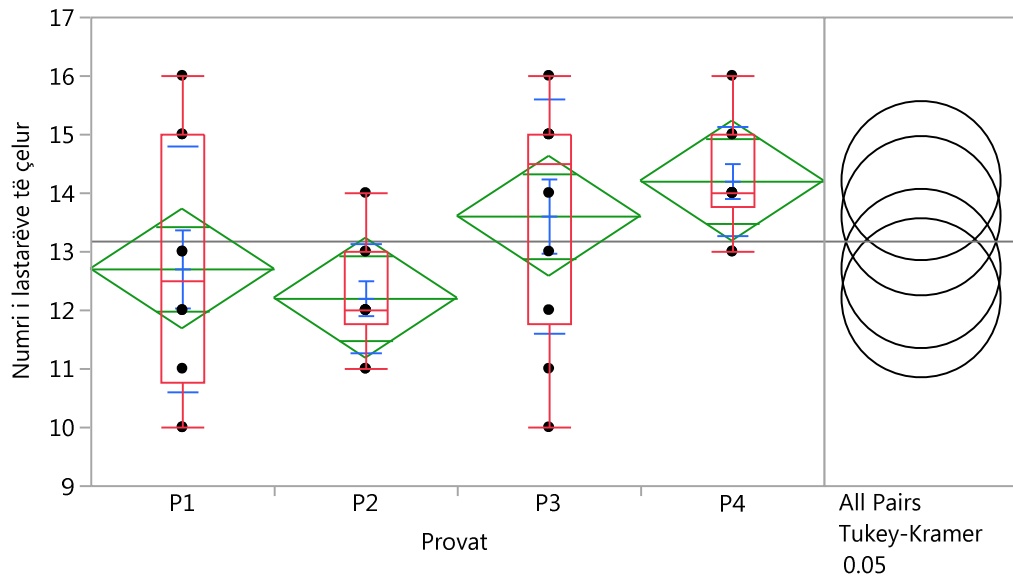
4. PESHA E FRUTIT

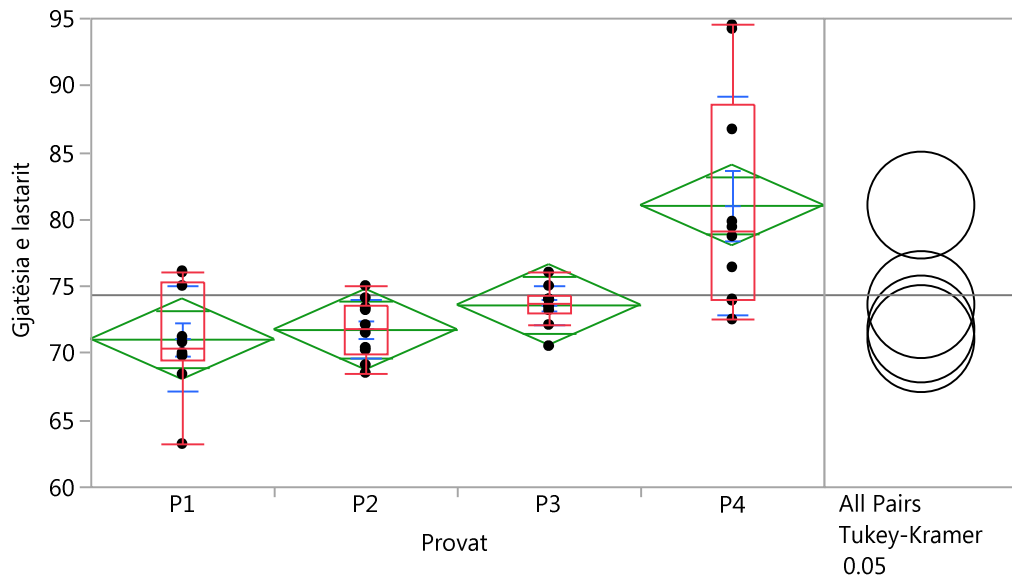
Sipas analizës së peshës së frutit klasat janë tre Prova e parë me madhësinë më të vogël në peshë

Në provat 2 dhe 3 pesha e frutit nuk ka ndryshime të vërtetuara statistikiisht dhe prova e katërt ka peshën më të madhe të frutit

5. NUMRI I LASTAREVE

6.GJATESIA E LASTAREVE

Sipas analizes Tukey Krames per nivelin e sigurise 95% grafiku ka ndyshime mes provave Kemi dy klasa :

Klasa e pare Prova 4

Klasa e dyte Prova 1.2.3 me nivelin me te ulet

Ne proven 4 rezultatet janë më të larta gjë që tregon efektin e kombinimit të plehut me ujitje

Analizat kimike te frutit

Nr	% e sheqerit
Prova 1	10.9
Prova 2	12.1
Prova 3	13.5
Prova 4	14.1

6.Vlerësimi ekonomik: llogaritja e shpenzimeve dhe te ardhurave.

Vlerësimi ekonomik është bërë bazuar në të ardhurat, për çdo provë.

Tabela 6. Efektiviteti ekonomik.

Provat	Rendimenti kg./bimë	Çmimi i shitjes (lek/kg.)	Të ardhura (lek)	Shpenzimet (lek)	Fitimi
Prova 1	16.5	70	1155	630	525
Prova 2	19.6	80	1560	710	850
Prova 3	19.88	85	1689	720	969
Prova 4	28.88	90	2599	980	1619

Nëpërmjet analizës së kostos së prodhimit për çdo provë janë evidentuar të gjitha shpenzimet vjetore të kryera të përmbledhura në bazë materiale dhe shpenzime pune. Vlera e materialeve është llogaritur mbi mesataren e çmimit që blihen në tregun me pakicë, ndërsa për punën e krahut është parashikuar vlera mesatare e ditës së punës. Bazuar në këto të dhëna është përlllogaritur e ardhura neto, e cila ka dalë nga të ardhurat e realizuara minus shpenzimet e kryera. Nga kjo analizë konstatohet se në proven e I –re e ardhura neto është më e ulët se sa në provat 2,3,4. Në këto prove është investuar më pak punë dhe harzhuar më pak fonde për mirëmbajtjen krahasuar me provat e tjera. Fitimi me i madh del në proven katër ku është përdorur ujë ujë të kombinuar me plehrim në dy duar në cdo 10 dite .

ku dhe pse shpenzimet janë më të larta çmimi i shitjes së prodhimit është i lartë për shkak të cilësisë së mirë të prodhimit

7.Diskutime dhe konkluzione: diskutimi i rezultateve, aplikimi i përgjithshëm i tyre konkluzione teknike dhe ekonomike.

Studimi i ngritur në kulturën e dardhës tregon se kombinimi i ujitjes me plehat e tretshme në ujë të cilat përdoren për ujë është një kombinim që jep rezultate në rritjen e prodhimit dhe në cilësinë e tij

Nga treguesit e marë në studim del se

1. Në provën e parë pa plehrim por duke u shfrytëzuar lënda organike e tokës Prodhimi është i pakët dhe cilësia e tij është jo e mirë (madhësia e frutit)
2. Në provat 2 dhe 3 cilësia dhe rendimenti është mesatar në të dy provat dhe plehrimin mineral (prova 2) dhe në plehrimin me Rosasol (20;20;20) prova 3 ndryshimet janë të vogla në drejtim të rendimentit por në provën e tretë cilësia e prodhimit është më e mirë (madhësia e frutit dhe % e sheqerit)
3. Në provën e katërt kombinimi i Plehrave të tretshme në ujë në këtë rast FOLTEC i përdorur në dy duar cdo 10 ditë i shoqëruar me ujë ka rezultuar si prova më e mirë

8. Mesazhet e ekstensionit (Viti i Pare i Studimit)

9.Përhapja (propagandimi) i rezultateve.

Rezultatet e arritura nga ky studim do të bëhen të njohura të gjithë fermerëve të zonës me anë të demonstrimit të rezultateve të këtij studimi si dhe nëpërmjet fleëpalosjes që do bëhet nga specialistët që ndoqën këtë studim.

10. BUXHETI – (I detajuar sipas zërave të 602)

Shprehur në 000/lek

Nr. i artikullit	Emertimi i Artikullit	Plan vjetor 000/lek	3/I	3/ II	3III	3 IV
602	Mallra e sherbime te tjera					
602.0	Mallra e sherbime zyre					
602.1	Mallra e sherbime speciale (plehra kristalor)	20		20		
	Analiza toke	10		10		
602.2	Udhetim e dieta	30	10	10	10	
Totali		60				

Drejtuesi i projektit

Përgj. Financës

TITULLARI

Athina Llambro
Lumturi Xhelilaj

Luljeta Malaj

Dr Aulona Veizi